

UN CORONAMENT DE ALTAR FUNERAR DESCOPERIT LA POTAISSA

DE

ZAHARIA MILEA

Monumentul funerar de care ne ocupăm a fost descoperit în anul 1936, în grădina casei din str. Aroneanu nr. 10, Turda, cu ocazia lucrării pământului pentru plantarea viței de vie, împreună cu mai multe materiale arheologice, iar în toamna anului 1970 a intrat în colecțiile Muzeului de istorie din Turda, sub nr. inv. 2780¹.

Este lucrat din piatră calcaroasă, dintr-un singur bloc. Înălțimea totală este de 135 cm. Dimensiunile bazei: lățimea de 51 cm, grosimea de 36 cm; în partea superioară are lățimea de 50 cm, iar grosimea de 30 cm; la mijloc lățimea 35 cm și grosimea 28 cm.

Partea superioară a sculpturii este prevăzută cu un capitel ionic înalt de 30 cm, iar corpul capitelului este ornamentat cu trei linii verticale și paralele numai pe latura din față, una la mijloc, iar celelalte două pornesc din partea interioară a volutelor. Deasupra capitelului, la marginea laturii posterioare sînt două scobituri, dovedind că monumentul a fost prins de un perete cu ajutorul unor scoabe din fier. Monumentul a fost făcut pentru a fi privit numai din trei părți (fig. 1a-c).

Este un monument funerar în formă de trunchi de piramidă arcuită, a cărui arcuire a muchiilor pleacă chiar de la bază și se termină la marginea inferioară a capitelului. Marginile monumentului sînt marcate de o bordură în relief foarte îngustă, în cea mai mare parte distrusă, din care se mai păstrează urme doar în partea de jos a sculpturii. Acest tip de monumente funerare a fost studiat după formă și utilizare și el se adaugă judiciosului repertoriu alcătuit de H. Daicoviciu².

a) Pe latura centrală a monumentului este sculptat un delfin cu capul în jos, spre dreapta, cu coada unduind. Gura este marcată prin două linii adîncite, ochiul bine reliefat, precum și cele cinci aripioare dintre

¹ Strada Aroneanu este situată la poalele versantului estic al dealului „Cetate”, deal pe care a fost situat castrul legiunii a V-a Macedonica.

² H. Daicoviciu, *Apulum*, 7, 1968, I, p. 333—352.

care cea de deasupra capului este mai mare³. Coadă delfinului este întretăiată de un *trident*, a cărei coadă în partea de jos este acoperită de capul acestuia.

b) Pe latura din dreapta este sculptat un *cantaros*⁴, înalt de 32 cm, din care iese un vrej de iederă cu cinci frunze. Vasul este ornamentat în partea superioară cu linii adâncite și paralele, iar la mijloc tot cu linii adâncite dar în formă de zig-zag.

c) Latura stângă este ornamentată cu un vrej de viță de vie cu frunze și ciorchine de struguri⁵.

Monumentul sculptural în formă de trunchi de piramidă arcuită, este primul de acest fel descoperit la Potaissa⁶. El îmbogățește repertoriul amintit mai sus, care pînă acum însumează 23 piese și ridică numărul celor de proveniență certă la 14 exemplare⁷.

UN COURONNEMENT D'AUTEL FUNÉRAIRE DÉCOUVERT À POTAISSA

RÉSUMÉ

La pièce, qui se trouve maintenant dans la collection du Musée d'histoire de Turda, Nr. 2780, représente un monument funéraire découvert dans la ville même de Turda en 1936.

C'est un monument du type en tronc de pyramide avec les bords courbés, dont le répertoire H. Daicoviciu contient déjà 23 pièces. Des descriptions et des dimensions complètent les photos.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. a, b, c, Un couronnement d'autel funéraire découvert à Potaissa.

³ *Ibidem*, nr. 1, pl. 5/1; nr. 14, pl. 5/5.

⁴ *Ibidem*, nr. 1, pl. 1/2; nr. 3, pl. 2/2.

⁵ *Ibidem*, nr. 4, pl. 2/5.

⁶ Locul descoperirii se află în imediata apropiere a fostului cartier antic al meșteșugarilor pietrari și olari. Pentru aceasta vezi I. Mitrofan, *ActaMN*, 6, 1969, p. 517—523.

⁷ Constantin Pop, *Apulum*, 9, p. 372, nota 7.

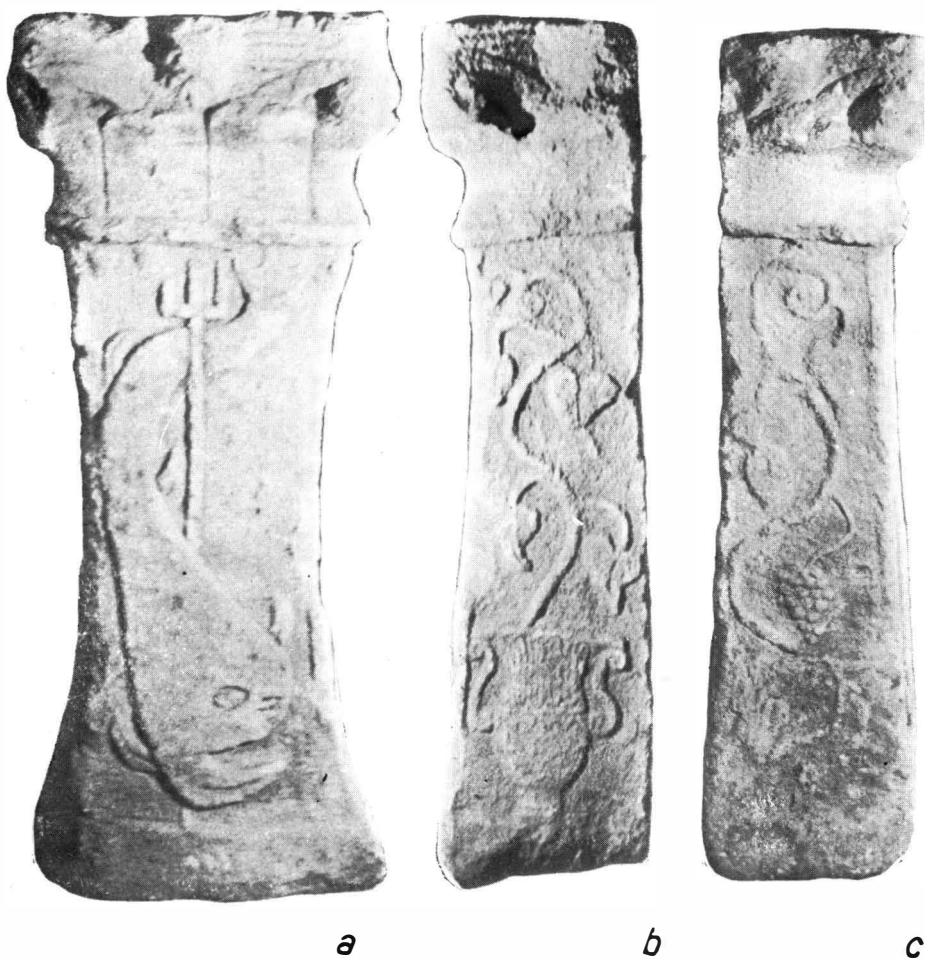

Fig. 1. Potaiassa. Coronament funerar în formă de trunchi de piramidă arcuită.

